

Participarea României la războiul din Afganistan – un rău necesar (Romania's participation in the war in Afghanistan – a necessarily evil)

Constantin VRABIE

The terrorist attack launched on 11 sept 2001 on the US soil changed dramatically the entire world. Over 3000 innocent people died that day. The terrorist organization known as Al Qaeda led by his enigmatic leader Osama Bin Laden has been made responsible for the attack and became quickly the focus of the military efforts to strike back. In the matter of months, US Army, Air Force, Marines, and Navy joining the Northern Alliance afgan forces reactivated by the US Special Operations Forces overthrew the Taliban regime and defeated the terrorist Al Qaeda fighters. A few survivors fled to hide over the border to Pakistan. As a NATO member Romania deployed land forces as a contribution to the instauration of the authority of a democratic Afghan government and to the stabilization effort of this country and maintained its presence in the first line of war against terrorism in Afghanistan, with a contribution with troops to operation ENDURING FREEDOM and ISAF. In the months before the withdrawal, Romania was one of the largest contributors of troops after the US, Britain, Germany and Italy. After almost 20 years of presence in Afghanistan, the international coalition realized that the military presence was no longer justified and decided to withdraw the forces. This was followed by the collapse of Afghan Armed Forces and the system of government and the return to power of the Taliban regime. Despite the dramatic end of the entire process the Romanian troops proved that they were able and had the ability availability and the spirit of sacrifice necessary to be a credible partner among the North Atlantic Alliance states.

Key Words: *Afganistan, Al Qeda, Enduring Freedom, ISAF, Romanian Army, Resolute support, Taliban*

Introducere

Într-o lume în plin proces de globalizare, nivelul tot mai ridicat al digitalizării și folosirea pe scară largă a platformelor și aplicațiilor informatice pot distorsiona puternic realitatea. În aceste condiții, este necesară analiza aplicată și obiectivă a evenimentelor care se derulează în zonele cu instabilitate de pe glob și în care se petrec fenomene sociale și umanitare cu impact semnificativ asupra deciziilor politice și militare.

Evenimentele petrecute recent în Afganistan se înscriu fără îndoială în această categorie a fenomenelor cu nivel scăzut de predictibilitate și cu impact social și umanitar semnificativ asupra părților implicate. Contrar obiectivelor stabilite inițial și în ciuda eforturilor consistente ale comunității internaționale de a asigura stabilitatea în această zonă, totul s-a transformat, în final, în mod neașteptat, într-un imens eșec geostrategic. Cauzele acestui eșec se pot regăsi într-o bună măsură în istoria ultimilor 35 de ani a Afganistanului, în care se evidențiază schimbări pe cât de profunde în privința ordinii sociale pe atât de radicale în ce privește regimurile politice care s-au succedat, cu efecte negative în menținerea unui nivel minim de stabilitate și de trai al populației.

După invadarea Afganistanului în 2001 de către SUA și forțele sale aliate ca urmare a atacurilor teroriste din 11 septembrie 2001, intenția declarată a NATO a fost să securizeze această zonă care reprezenta un paradis al grupărilor teroriste și să sprijine instaurarea unui regim democratic care să asigure dezvoltarea economică și prosperitatea poporului afgan. Procesul acesta s-a dovedit însă unul extrem de complicat și de dificil din cauze mai mult sau mai puțin anticipate.

Cu toate resursele și energiile investite în Afganistan în special în ultimii ani pentru instruirea și consolidarea unor forțe proprii de securitate care să mențină sub control formațiunile teroriste din zonă, aceste obiective au fost doar aparent atinse. În realitate, încă din

perioada premergătoare retragerii ultimelor forțe NATO din regiune, forțele afgane de securitate nu au fost capabile să organizeze nicio formă de rezistență în fața insurgențelor talibani chiar în condițiile în care aceștia aveau aproximativ 80.000 de luptători, față de cei peste 300.000 de militari din trupele fostului guvern afgan¹. O mare parte din aceste forțe s-a refugiat peste granița de nord, iar alții au dezertat sau pur și simplu s-au predat, împreună cu toată tehnica, echipamentul și armamentul din dotare. Incapacitatea combativă a avut, se pare, ca principală cauză lipsa suportului logistic și aerian asigurat până atunci de forțele NATO care, prin retragerea din Afganistan, încheiau după aproape 20 de ani cel mai lung război din istoria SUA.

Revenirea talibanilor într-o formă sau alta la conducerea țării era cumva previzibilă, însă este stupefiant pentru mulți observatori și analiști faptul că armata afgană, antrenată și dotată de SUA timp de două decenii, s-a predat atât de rapid, gruparea militantă ocupând țara în doar câteva săptămâni.

Consecințele acestui război de durată trebuie privite nu doar din perspectiva modului în care s-a încheiat, ci și din punct de vedere funcțional, al efectelor pe care le-au avut în special asupra populației acțiunile de asistență întreprinse în cadrul programelor de reconstrucție și dezvoltare finanțate consistent de SUA și de comunitatea internațională. S-au construit școli și spitale, s-au modernizat drumuri și s-au creat sisteme de comunicații și de informare publică iar aceste lucruri au creat condiții pentru accesul la educație și la servicii publice în zone subdezvoltate, multe dintre ele situate la un nivel primitiv. Aceste lucruri au rămas în urma retragerii NATO din Afganistan și pot constitui pe viitor baza reformării din interior a societății afgane, oricât de brutală a fost revenirea talibanilor la conducerea țării. Poporul afgan merită o viață mai bună într-o societate pe care singur să și-o construiască.

Participarea României cu trupe la derularea operațiunilor organizate și conduse de Coaliția internațională din Afganistan, creată inițial pentru securizarea teritoriului și apoi pentru susținere, asistență și reconstrucție, a reprezentat un pas important și a grăbit integrarea țării noastre în Alianța Nord Atlantică asigurând prin aceasta condițiile creșterii nivelului de securitate pe flancul estic al acesteia. În cele ce urmează, voi prezenta câteva elemente definitorii pentru perceperea situației din Afganistan și vor relata câteva dintre experiențele personale pe care le-am avut ca militar implicat în misiunile din această țară.

România în Teatrul de operații din Afganistan

Din 2002 și până la retragerea din Afganistan, un număr de peste 32.000 de militari ai Armatei României au participat la misiunile din Afganistan², în rotații de câte șase luni, atât în cadrul unor elemente de comandă și control de nivel brigadă, cât și în cadrul unor structuri de forțe de nivel batalion, companie, pluton, echipe operaționale de consiliere și legătură (OMLT), detașamente din cadrul Forțelor pentru Operații Speciale, echipe de instructori *ANA Training* și

¹ Shamil Shams, „De ce nu a opus armata afgană rezistență talibanilor”, în *Deutsche Welle*, 18 august 2021, disponibil la <https://www.dw.com/ro/de-ce-nu-a-opus-armata-afgana-rezistenta-talibanilor/a-58894599>, accesat la 12 ianuarie 2022.

² Victor Cozmei, „Câți militari români au murit în Afganistan și cu câți soldați am participat în război: «Misiunea Armatei Române în Afganistan va rămâne în cărțile de istorie»”, în *Hot News*, 20 august 2021, disponibil la <https://www.hotnews.ro/stiri-defense-24989953-cati-militari-romani-murit-afganistan-cati-soldati-participat-razboi-misiunea-armatei-romane-afganistan-ramane-cartile-istorie.htm>, accesat la 29 ianuarie 2022.

subunități CIMIC (*Civil military cooperation* – structuri specializate în relațiile civil-militare). La misiuni au luat parte și elemente de sprijin logistic din cadrul Comandamentului Logistic Întrunit, structuri din cadrul Comandamentului Comunicațiilor și informaticii, structuri din cadrul Forțelor Navale, personal de stat major încadrat în comandamente NATO și multinaționale³.

În ianuarie 2002, primele efective de militari români – un pluton de poliție militară și ofițeri delegătură – au fost dislocați în Afganistan cu o aeronavă C130 Hercules în cadrul operației ISAF, iar în luna iulie 2002 a fost dislocat în teatrul de operații Afganistan primul batalion de infanterie românesc (aproximativ 500 de militari) în prima misiune de luptă în afara teritoriului național de după cel de-al doilea război mondial.

Inițial, militarii români au primit responsabilitatea asigurării securității bazei aeriene Kadahar, ulterior participând și cu personal de stat major, echipe de instruire și consiliere, dar și forțe pentru operații speciale. Contingentul românesc, în cadrul misiunilor *Enduring Freedom* și *International Security Assistance Force* (ISAF), a crescut constant și a ajuns până în 2011 la peste 1800 de militari⁴. Pe măsură ce misiunea ISAF prelua responsabilitatea provinciilor afgane, efectivele românești au migrat către unitățile multinaționale.

La misiunea ISAF, România a participat cu cele mai multe forțe după al doilea război mondial, cu un batalion în Qalat, provincia Zabul, o echipă a forțelor speciale (39 de militari) în provincia Kapisa și un detașament de instruire de 47 de cadre la Kabul, în cadrul operațiunii *Enduring Freedom*, condusă de SUA⁵. După ce, în ianuarie 2010, Consiliul Suprem de Apărare a Țării a anunțat intenția de a trimite încă 600 de militari în Afganistan, contingentul românesc a atins, între 2010 și 2013, peste 1800 de militari, însemnând două batalioane de manevră împreună cu un element de comandă și control, dar și ofițeri de stat major, echipe de instruire și consiliere a Armatei Naționale Afgane (ANA) precum și detașamente de poliție militară și de forțe pentru operații speciale⁶. Forțele Aeriene Române au asigurat în două misiuni diferite comanda Aeroportului Internațional din Kabul (KAIA).

Pe timpul Operației *Resolute Support*, România a asigurat în Afganistan aproximativ 700 de militari având ca principală misiune protecția bazei aeriene Kandahar, precum și ofițeri de stat major, consilieri militari și detașamente de forțe pentru operații speciale⁷. Ultima unitate retrasă din Afganistan a fost Batalionul 634 Infanterie „Jderii” din Piatra Neamț.

Aspectul cel mai sensibil al participării României în Afganistan îl reprezintă faptul că, în 19 ani de prezență în acest teatru de operații, Armata Română a pierdut 27 de militari, dintre care doi în retragere, care îndeplineau alte misiuni. De asemenea, în momentul retragerii trupelor române din Afganistan, numărul militarilor români răniți a depășit cifra de 200⁸. Pierderile de personal nu pot fi cu nimic și niciodată compensate și, din păcate, în unele cazuri nici compensațiile, drepturile și clauzele contractuale asumate ferm prin legi și polițe de

³ *Idem*.

⁴ Renato Nadolu (coord.), *19 ani de Afganistan. Misiune îndeplinită*, 2001, p. 7, disponibil la <https://www.studocu.com/ro/document/universitatea-babes-bolyai/ideea-europeana-introducere-in-studii-europene/19-ani-de-afganistan-revista-militara-armata/22296997>.

⁵ ***, *International Security Assistance Force*, disponibil la https://en.wikipedia.org/wiki/International_Security_Assistance_Force, accesat la 12 ianuarie 2022.

⁶ Renato Nadolu (coord.), *op. cit.*, p. 8

⁷ Romanian's Permanent Delegation to NATO, *Afghanistan – Resolute Support Mission*, august 2020, disponibil la <https://nato.mae.ro/en/node/371>, accesat la 28 ianuarie 2022.

⁸ Victor Cozmei, *op.cit.*

asigurare nu au fost onorate pe deplin decât după amânări și tergiversări nejustificate. Nici situația unor militari rămași cu sechele sau cu afecțiuni grave nu a fost roz, fiind cunoscute cazuri în care din cauza birocrăției excesive și a lipsei de empatie veteranii au fost nevoiți să facă anumite compromisuri sau să apeleze la instanțele de judecată⁹.

Militarii români în Afganistan – experiență și beneficii

Participarea României la războiul din Afganistan poate fi considerată benefică în primul rând pentru experiența acumulată de militarii români prin implicarea lor nemijlocită în operațiuni într-un mediu real și ostil, având de-a face cu un inamic atipic care, în ciuda nivelului precar de instruire și de dotare, a surprins în nenumărate rânduri prin hotărâre și prin modul de acțiune dincolo de orice risc. Totodată, prin participarea la misiuni mixte, în special cu partenerii americani, s-au armonizat și s-au standardizat procedurile NATO, s-a analizat mai atent nivelul de pregătire și de dotare fiind posibilă, astfel, stabilirea unor măsuri corespunzătoare de corecție.

De exemplu, uniforma militarilor români de deșert, model RIPSTOP, preluată după modelul britanic, era confecționată dintr-un tip de material care nu asigura suficient protecția la foc și nici bocancii nu erau la început de cea mai bună calitate. Multe elemente de protecție (mănuși tactice, cotiere, genunchere etc.) necesare în misiunile combat nici măcar nu făceau parte din inventarul echipamentului individual. Vestele antiglonț s-au dovedit, într-adevăr, eficiente dar aveau ca minus greutatea mare a plăcilor ceramice. Multe dintre aceste anomalii au fost analizate și remediate în timp prin înlocuirea cu echipament adecvat.

Trupele care au asigurat controlul unor zone de responsabilitate prin misiuni de control și de patrulare au fost dotate inițial cu blindate de producție românească, TAB (Transportor amfibiu blindat) model 1977, destul de fiabile deși erau cam vechi, dar care, din păcate, au dovedit o capacitate scăzută de protecție a personalului la atacurile cu dispozitive explozive improvizate ale insurgenților. Achiziția ulterioară de vehicule americane de tip HMMWV (*High Mobility Wheeled Vehicle*) a ridicat într-o oarecare măsură nivelul de siguranță în exploatare, în special în ceea ce privește dotarea cu aparatură de orientare și de comunicații, însă cele mai eficiente s-au dovedit în final vehiculele MRAP (*Mines Resistant Armored Protected*), tot de fabricație americană, având o configurație superioară a blindajului, fapt care a influențat creșterea siguranței personalului pe timpul misiunilor de patrulare.

Militarii români, mai ales cei care au încadrat funcții în comandamente și în alte structuri internaționale, au făcut politică externă fără a avea punctual acest obiectiv, promovând imaginea României care, în percepția unora, era insuficient conturată pe fondul inconsistenței informațiilor de ordin geografic și istoric. România era considerată, conform cunoștințelor unora dintre militarii aliați, o fostă republică sovietică. Acei parteneri se mirau că nu vorbim

⁹ Brândușa Armanca; „Cum sunt umiliți militarii români răniți în Afganistan. «Mi-au dat funcția de ospătar, dar cu handicap la picioare cum să fac?»”, în *Europa Liberă*, 25 iunie 2021, disponibil la <https://romania.europalibera.org/a/militarii-romani-afganistan-umiliti/31324812.html>, accesat la 22 ianuarie 2022; Brândușa Armanca, „Lupta militarilor răniți în Afganistan cu MAPN | Ministerul reevaluează situația după un articol Europa Liberă”, în *Europa Liberă*, 27 iulie 2021 disponibil la <https://romania.europalibera.org/a/ministrul-apararii-reevalueaza%C4%83-militarii-raniti-afganistan/31378305.html>, accesat la 22 ianuarie 2022; Corina Slămnoiu, „Primii veterani săraci, luptători în războaiele altora, se vor muta în containere modulare”, în *Adevărul*, 9 decembrie 2021, disponibil la <https://adevarul.ro/locale/targoviste/primii-veterani-saraci-luptatori-razboaiele-altora-sevor-muta-containere-modulare.html>, accesat la 22 ianuarie 2022.

rusește iar așteptările privind profesionalismul Armatei române erau destul de modeste. Deloc întâmplător, însă, nivelul de pregătire profesională, competența și nu în ultimul rând capacitatea bună de comunicare prin buna cunoașterea limbii engleze de către cea mai mare parte a militarilor români au corectat și au schimbat în bine percepția despre România în general și despre Armata română în special. Totodată, prin precizia și acuratețea acțiunilor militare executate s-a dat dovada capacității de luptă și de acțiune la un nivel care a schimbat modul de gândire, a îmbunătățit nivelul de întrebuințare a forțelor și a întărit însăși poziția României în cadrul NATO.

În misiunile de consiliere a structurilor armatei afgane, instructorii români s-au remarcat prin perseverența și prin determinare în fața unor provocări generate de slaba calitate a personalului recrutat, de cazurile frecvente de consum de droguri, de corupție și de dezertări. Comandanții structurilor respective fie minimalizau aceste fenomene, fie le ascundeau prin diverse tertipuri. Verificările mai insistente ale situației de personal declanșau atitudini de iritare din partea celor cu funcții de comandă și asta pentru că fondurile alocate pentru plata personalului erau în funcție de efectivele declarate, iar filiera de efectuare a plății soldelor era exclusiv în sarcina comandanților afgani. Nu e de mirare că, potrivit proiectului *Afghanistan Papers* al publicației *The Washington Post*, din cei peste 350.000 de soldați și polițiști din cadrul forțelor afgane de securitate, în jur de 100.000, nu au putut fi confirmați de fostul guvern afgan¹⁰. Nu de puține ori, românii au avut un rol important în devoalarea acestor aspecte negative, folosindu-se eficient de capacitatea intuitivă. Ar putea părea o ironie, dar s-a dovedit astfel că familiarizarea cu un sistem afectat de corupție și de toleranță față de infraționalitatea cu ștaif din România poate dezvolta o capacitate aparte în identificarea unor disfuncții din alt sistem. Analizând succint diferite situații, semnalăm, cu o acuratețe demnă de toată admirația partenerilor americani, nereguli și disfuncționalități din structurile afgane, sugerând totodată și modul de remediere a acestora. În acest mod, de exemplu, la Forțele afgane de securitate ale aeroportului din Kabul, într-un timp relativ scurt, aproape că s-au eradicat furturile de carburant de la generatoarele care asigurau energetic facilitățile de cazare ale posturilor de pază de pe perimetru, spre disperarea comandanților afgani care se pare că făceau parte din filiera de valorificare a produselor sustrase. Reacțiile au fost dintre cele mai ciudate: ca ofițeri români (eram doi în echipa de consiliere) am fost considerați adevărați „profeți” de către partenerii americani, însă de către partea afgană am fost imediat tratați cu ostilitate (eram „mentori ruși”), translatorii care ne însoțeau devenind timorați și evitând să mai traducă fidel discuțiile și mesajele iar încercarea de a lămurii principial problema în discuția cu unul care părea mai deschis la minte s-a terminat abrupt cu remarcă „You’re infidel, you don’t understand!” Cred că, în naivitatea lui, acesta nu a realizat cât de multe lucruri se pot înțelege din aceste vorbe și se pare că a fost nevoie de 20 de ani și de resurse și eforturi enorme irosite pentru ca, în final, să recunoaștem cu resemnare că pe acei oameni chiar este dificil să-i înțelegi pentru a-i și putea ajuta.

Un avantaj în activitatea de instruire a ANA a fost și cunoașterea armamentului din dotarea acestora, pistoalele mitraliera de tip AK-47 și mitralierele PKMS calibru 7,62 mm și DSK calibru 12,7 mm, dar mai ales a tancului T 55. Echipa SUA de asistență a Forțelor de securitate care asigurau paza perimetrului exterior al aeroportului din Kabul (KAIA) –

¹⁰ Shamil Shams, *op. cit.*.

cuprinzând aeroportul Internațional, Baza militară afgană, aeroportul militar și Baza ISAF – a apelat cu încredere la sprijinul ofițerilor români pentru derularea unui program de instruire a mitraliorilor de pe aeronavele afgane de proveniență rusească (MI-8), pentru că existau două mari probleme: pe de o parte, americanii nu cunoșteau prea bine armamentul care, pe deasupra, mai era și vechi și cu multe defecțiuni; pe de altă parte, americanii aveau interdicție să urce în aeronavele afganilor. Încă de la debutul programului, au apărut foarte repede și motivele restricțiilor menționate: dintr-un container cu câteva sute de arme s-a reușit operaționalizarea doar a câtorva mitraliere, și asta prin metoda „canibalizării”¹¹, iar după etapa de pregătire a trăgătorilor la sol zborurile cu un elicopter rusesc de tip MI-8 vechi și cu rotorul descentrat a constituit o aventură generatoare de adrenalină chiar și pentru un parașutist militar. Programul a fost însă un succes, fiind instruiți în final un număr suficient de trăgători pentru cele câteva aeronave funcționale ale afganilor.

Experiența militarilor români în teatrul de operații din Afganistan a constituit baza reformării mai rapide a întregului sistem militar autohton. Aprecierile neaoșe din țară după o problemă rezolvată cu succes, exprimate prin condescendentul „Bine,bă, că ești tu deștept!”, au devenit în misiunile alături de aliați „Well done!”, „Good job!”, sau chiar „Outstanding job!”, iar după etapa în care am căutatcu suspiciune sensul peiorativ al noului tip de abordare acesteaau devenit parte din normalul cotidian. Contactul cu un mediu în care competența este răsplătită echitabil, relațiile sunt bazate pe respect reciproc, *know how*-ul și asigurarea logistică au fost adecvat experimentate de totmai mulți militari români care s-au întors din misiunile externeși au determinat schimbări înmediul militar național. Procedurile învechite și menținute uneori artificial în practica obișnuită, fie din ignoranță, fie pentru păstrarea unor mai vechi privilegii, au început să fie gradual schimbateiar unele practici, chiar înlăturate. Atitudinile și relațiile interpersonale s-au ameliorat,fiind valorizate, poate încă nu la nivelul dorit dar în mod simțitor, competența și rigoarea.

Percepțiile populației din România privind misiunile externe nu a fost așa cum s-a dorit în mod oficial și nu au emanat prea multă susținere și solidaritate. Din păcate, mulți români au fost informați insuficient despre rolul și motivele participării militarilor la misiunile din Afganistan. Opiniile acestora au fost influențate,pe de o parte, de impactul economic al susținerii logistice și financiare necesare echipării, dotării, hrănirii și asigurării diurnelor militarilor participanți la misiuni (nu în puține situații, voit exagerate) și, pe de altă parte, au fost viciate de ideea că prezența trupelor române în alte zone ale lumii nu se pliază pe tradițiile noastre de luptă și de apărare exclusiv a teritoriului național. Acest argument a fost folosit nu de puține ori și de unii politicieni români în mod eminentamente populist și politicianist. S-a formulat la un moment dat chiar afirmația că riscurile asumate de politicianul român se situează peste cele cărora le fac față militarii aflați în misiune în Afganistan. Stimabilul care a emis această zicere și al cărui nume nu merită menționat este în mod surprinzător un om de cultură recunoscut și apreciat pentru activitatea sa academică.

Susținerea morală de către națiune a trupelor dislocate în zone de război este pentru orice țară civilizată o componentă foarte importantă în obținerea succesului acțiunilor militare. Voi relata în acest senso întâmplare petrecută într-o zi de Crăciun când, într-un cadru destul de

¹¹ Improvizatie folosită doar în situații deosebite pentru repunerea în stare de funcționare a unei instalații/ categorii de armament/mijloc tehnic, prin înlocuirea elemntelor defecte cu componente provenite de la alte dispozitive similare avariate.

relaxat pe timpul unui prânz ceva mai generos decât de obicei și la care participau mai mulți militari americani, s-au distribuit în sala unde se servea masa pliante și desene cu urări și dedicații din partea copiilor din SUA pentru trupele aflate în misiune. Erau extrem de sugestive și este foarte greu dacă nu chiar imposibil de descris ce simte un militar aflat într-o zonă fierbinte din lume, la mii de kilometri depărtare de casă, când ține în mână o coală și fonată de hârtie pe care este desenată rudimentar și stângaci o imagine care ar vrea să reprezinte un soldat aflat lângă un brad de Crăciun însoțită de mesajul „Thank you, soldier for what you’re doing!”, „Thank you Sir for your service!” sau „Be safe, we’re waiting you back home!”. Și nu erau doar câteva, erau mii. Aceasta reprezenta cu siguranță o operațiune tipică de suport psihologic (PSYOP) care dovedește însă nivelul consistent de susținere a moralului trupelor de către SUA prin toate mijloacele posibile. Nu poți să nu te întrebi retoric dacă în școlile din România ar fi putut exista o asemenea inițiativă.

Cu toate acestea, misiunile desfășurate cu succes și stimulentele financiare aferente au produs în mare măsură o motivație în plus pentru rămânerea în activitate a militarilor români care, de altfel, nu se bucură de cele mai alese drepturi comparativ cu armatele altor țări. Eforturile pentru asigurarea condițiilor de echipare, dotare, cazare și hrănire ale militarilor români în misiunile din Afganistan au fost acoperite de alocarea a 2% din PIB pentru apărare ca o condiție impusă de apartenența la blocul NATO și asumată de România la Summitul de la Newport Wales din 2014.

Mituri ale prezenței militarilor români în Afganistan

În ceea ce urmează, voi trece în revistă câteva mituri apărute în legătură cu prezența militarilor români în Afganistan, încercând să realizez o „demontare” a lor.

1. *România nu a avut ce să caute acolo pentru că nu avem nicio legătură cu acest „război”*

Alianțele politice și militare au influențat din toate timpurile cursul istoriei. Componenta principală a unui asemenea tip de înțelegere a constituit-o obligațiile sau angajamentele asumate fără de care alianțele nu au funcționat. România a intrat în Alianța Nord Atlantică asumându-și niște angajamente la nivel internațional și acestea trebuie respectate. În caz contrar, credibilitatea noastră ca țară este compromisă iar beneficiile unui asemenea acord își pierd consistența. Nu putem cere să fim apărați la nevoie de NATO fără ca noi să contribuim în spiritul prevederilor acordului acolo unde ni se cere. Bine, dacăam fi participat alături de SUA la invadarea unei țări din America Centrală, aceasta ar fi depășit cadrul Tratatului Atlanticului de Nord și nu se justifică acțiunea. Dar, să fim serioși, pentru ivazii mai mult sau mai puțin legitime de acest gen, este greu de crezut că americanii ar avea vreodată nevoie de ajutorul cuiva...

2. *Militarii români participanți la misiuni în teatrele de operații sunt mercenari interesați doar de câștiguri mari.*

Este cert faptul că trecerea de la obligativitatea serviciului militar la cel pe bază de voluntariat a presupus constituirea în România a unei armate de profesioniști, dar asta nu înseamnă că Armata română e formată din mercenari. Se poate discuta despre un militar ca despre oricare alt cetățean care are un loc de muncă onorabil. Pe de altă parte, stimulentele financiare ale militarilor dislocați în teatrul de operații sunt stabilite prin lege și sunt de natură să

compenseze condițiile speciale și riscurile la care se expun aceștia pe timpul executării misiunilor. Nu fac un studiu comparativ cu drepturi asigurate în armatele altor state pentru că nu am nici datele necesare și probabil că aș plasa România, ca în alte genuri de statistici, pe un dezamăgitor loc codaș.

Totodată, conform definiției din DEX, mercenarul își oferă serviciile în slujba unei armate străine iar termenul de „mercenar român” are eventual sens doar referitor la acei românicare sunt, de exemplu, în serviciul Legiunii Străine din Franța. Or, în cazul militarilor români din Afganistan, ei au fost în serviciul statului lor.

3. *Pentru plecarea în misiuni, militarii români plătesc între 1000 și 2000 de euro șpagă*

Având în vedere faptul că acest tip de acuzații au fost dovedite de anchetele întreprinse de procurori, fiind pronunțate și sentințe judecătorești pentru asemenea fapte, lucrurile sunt fără echivoc, însă generalizarea este nejustificată și periculoasă. De precizat este și faptul că aceste aspecte au fost sesizate cu ocazia selecțiilor pentru încadrarea cu personal cu pregătire medie a funcțiilor inferioare de execuție din unitățile trimise în misiune, dar acest lucru nu le minimalizează gravitatea. Armata română este integrată social și nu este scutită de influența unor fenomene și practici întâlnite, din păcate, pe mai toate palierele în societatea românească. Eradicarea acestor aspecte ar trebui, dacă există suficientă voință politică, să constituie un obiectiv prioritar în toate domeniile de activitate.

Pentru încadrarea funcțiilor în comandamente întrunite și alte structuri de comandă ale coaliției dar și la selecția echipelor de consilieri și de instructori ai armatei afgane lucrurile au stat cu totul altfel. Chiar dacă prin metode autohtone cineva putea fi propus pentru un anumit post, condițiile stricte de selecție impuse de aliați au eliminat cu totul posibilitatea încadrării postului pe alte criterii decât cele obiective. Cei care au crezut că pot folosi alte metode decât cele stabilite au fost cu siguranță nevoiți să renunțe. Un lucru îmbucurător este faptul că această modalitate de promovare pe criterii clare și echidistante sunt în curs de implementare și în sistemul militar românesc, cu efecte benefice în procesul de încadrare a funcțiilor importante.

4. *NATO și, mai ales, americanii au pierdut în mod rușinos războiul din Afganistan*

Operațiunile militare din Afganistan derulate în cei 20 de ani constituie în prezent subiectul unor ample dezbateri iar formularea unor concluzii depinde foarte mult de modul de abordare a subiectului. Dacă ne raportăm la obiectivul inițial al operațiunii *Enduring Freedom* de a distruge sanctuarul teroriștilor și de a-i alunga din Afganistan este clar că acest război a fost câștigat în doar câteva luni și cu pierderi minime. În ce privește însă menținerea stabilității în regiune lucrurile stau cu totul diferit.

Un rol important l-a avut în evoluția evenimentelor țara vecină, Pakistan, unde rămășițele insurgenților au găsit adăpost și au beneficiat uneori nedisimulat de asistență putând să-și reorganizeze forțele și să declanșeze acțiuni ofensive și atacuri surpriză care au pus la îndoială victoria pretinsă inițial. Dealtfel, unul din obiectivele principale – capturarea liderului al-Qaeda, Osama Bin Laden – a fost îndeplinit în urma unei acțiuni de comando organizată pe teritoriul Pakistanului, determinând iritarea autorităților de la Islamabad.

Forțele NATO nu au avut o strategie coerentă în lupta cu un inamic ale cărui scopuri și obiective au fost prea puțin cunoscute și a cărui cultură tribală a triumfat până la urmă pentru că nu a fost suficient de bine analizată.

Actul final al războiului din Afganistan a fost o retragere a forțelor SUA și aliaților săi din regiune, nu neapărat o înfrângere. Cei care au pierdut de fapt lupta pot fi considerați militarii din forțele de securitate afgane care, după ce s-au investit importante resurse pentru instruirea și înzestrarea lor, au refuzat pur și simplu să lupte.

În urma prezenței Coaliției internaționale în Afganistan s-au produs însă și multe schimbări pozitive care pot fi considerate obiective îndeplinite. Timp de 20 de ani afganii și-au dus traiul sub un regim mai puțin opresiv decât cel al talibanilor, a crescut rata alfabetizării, a fost permis accesul femeilor la educație, a scăzut rata căsătoriilor în rândul minorilor, speranța de viață a afganilor a crescut, mortalitatea infantilă a scăzut la jumătate, iar condițiile sanitare din orașe s-au îmbunătățit prin introducerea rețelelor de apă curentă. Acestea ar trebui să constituie bazele reformării societății afganepe termen lung, ca o dovadă că eforturile depuse în cei 20 de ani de prezență militară în zonă au fost justificate.

Concluzii

Decizia României de a participa cu trupe la operațiunile din Afganistan a fost una inspirată și chiar de salutat luând în calcul obiectivul strategic stabilit ca monedă de schimb: aderarea țării noastre la NATO. Obiectivul a fost atins aproape imediat însă a creat obligații pe care se pare că, în spiritul nostru latin cu influențe balcanice, nu le-am luat în calcul pe termen lung. Așa am ajuns să rotim unități și cotingente de militari într-o țară îndepărtată unde se înregistrau tot mai multe pierderi de personal în cadrul unor operațiuni militare care păreau că nu se mai termină și despre evoluția cărora principalii decidenți nu mai aveau niciun fel de perspectivă.

Pentru România însă, modul în care militarii români și-au îndeplinit misiunile în Afganistan a reprezentat o neașteptată campanie pozitivă de imagine în fața partenerilor din NATO. Militarii români au reușit să-și dovedească profesionalismul și să-și îndeplinească misiunile în condițiile în care echipamentul și tehnica din înzestrare nu au fost de la început cele mai bune iar percepția publică despre participarea la aceste operațiuni nu a asigurat o susținere consistentă. Pe timpul îndeplinirii misiunilor, putem spune că am compensat asemenea neajunsuri cu nivelul ridicat al pregătirii și calității resursei umane. S-a dovedit astfel în multe situații că afirmația „românii se descurcă” nu poate fi folosită doar un sens peiorativ.

Puse la un loc, eforturile materiale și financiare, pierderile umane dar și experiența utilă, reformarea instituției militare și beneficiile aduse imaginii României în cadrul Alianței Nord-Atlantice pot susține concluzia că participarea trupelor române la războiul din Afganistan a fost până la urmă pentru țara noastră un rău necesar.

Bibliografie

ARMANCA, Brândușa; „Cum sunt umiliți militarii români răniți în Afganistan. «Mi-au dat funcția de ospătar, dar cu handicap la picioare cum să fac?»”, în *Europa Liberă*, 25 iunie 2021.

ARMANCA, Brândușa, „Lupta militarilor răniți în Afganistan cu MApN | Ministerul reevaluează situația după un articol Europa Liberă”, în *Europa Liberă*, 27 iulie 2021.

COZMEI, Victor, „Câți militari români au murit în Afganistan și cu câți soldați am participat în război: «Misiunea Armatei Române în Afganistan va rămâne în cărțile de istorie»”, în *Hot News*, 20 august 2021.

NADOLU, Renato Nadolu (coord.), *19 ani de Afganistan. Misiune îndeplinită*, 2001.

ROMANIAN'S PERMANENT DELEGATION TO NATO, *Afghanistan – Resolute Support Mission*, august 2020.

SHAMS, Shamil, „De ce nu a opus armata afgană rezistență talibanilor”, în *Deutsche Welle*, 18 august 2021.

SLĂMNOIU, Corina, „Primii veterani săraci, luptători în războaiele altora, se vor muta în containere modulare”, în *Adevărul*, 9 decembrie 2021